

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1995-1996

20 MEI 1996

Wetsontwerp houdende instemming met het Protocol tot wijziging van het Europees Sociaal Handvest, gedaan te Turijn op 21 oktober 1991

MEMORIE VAN TOELICHTING

De Regering heeft de eer u een Protocol bij het Europees Sociaal Handvest, dat werd goedgekeurd bij de wet van 11 juli 1990, ter goedkeuring voor te leggen.

Het Protocol tot wijziging van het Europees Sociaal Handvest, dat op 21 oktober 1991 in Turijn werd opgemaakt, wijzigt de bepalingen van het Handvest die het institutionele toezicht op die overeenkomst van de Raad van Europa regelen.

Het Protocol is één van de resultaten van een diepgaande beziening die is gevoerd in de Raad van Europa over de rol, de inhoud en de werking van het Europees Sociaal Handvest, dat op 18 oktober 1961 in Turijn werd ondertekend. Het werd op 21 oktober 1991 in Turijn voor ondertekening door de lidstaten van de Raad van Europa opengesteld, op een ministerconferentie die naar aanleiding van de dertigste verjaardag van de ondertekening van het Europees Sociaal Handvest werd gehouden.

Het bevat alleen bepalingen betreffende de werking van de regeling van het toezicht op het Handvest, met name om de eventuele sanctie van politieke aard kracht bij te zetten.

Het Protocol heeft geen neerslag op de sociale wetgeving van ons land. Het bevat nochtans politieke significante amendementen die wijziging brengen in de institutionele regelingen van toezicht op het Hand-

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1995-1996

20 MAI 1996

Projet de loi portant assentiment au Protocole portant amendement à la Charte sociale européenne, fait à Turin le 21 octobre 1991

EXPOSÉ DES MOTIFS

Le Gouvernement a l'honneur de soumettre à votre assentiment un Protocole à la Charte sociale européenne approuvée par la loi du 11 juillet 1990.

Le Protocole portant amendement à la Charte sociale européenne, fait à Turin le 21 octobre 1991, modifie des dispositions de la Charte organisant le contrôle institutionnel de cette convention du Conseil de l'Europe.

Ce Protocole est un des résultats d'une réflexion approfondie qui se poursuit au Conseil de l'Europe sur le rôle, le contenu et le fonctionnement de la Charte sociale européenne, signée à Turin le 18 octobre 1961. Il a été ouvert à la signature des États membres du Conseil de l'Europe, à Turin, le 21 octobre 1991, lors d'une conférence ministérielle tenue à l'occasion du 30e anniversaire de la signature de la Charte sociale européenne.

Ce Protocole ne contient que des dispositions relatives au fonctionnement du mécanisme de contrôle de la Charte, dans le but notamment de renforcer la sanction éventuelle de caractère politique.

Ce Protocole n'a pas d'incidence sur la législation sociale de notre pays. Il contient cependant des amendements politiquement significatifs qui modifient les mécanismes institutionnels de contrôle de la Charte,

vest die door het Parlement bij de aanneming van het Handvest alsmede door de Raden van de Gemeenschappen werden goedgekeurd. De wijziging van die institutionele regelingen zou moeten leiden naar een sterkere garandering van de toepassing van de fundamentele economische en sociale rechten die bij het Europees Sociaal Handvest erkend worden.

Artikel 1

Dit artikel wijzigt artikel 23 van het Handvest. Het zorgt voor louter redactionele veranderingen daarnaast voor wijziging in verband met het verstrekken van exemplaren van de regeringsrapporten aan de organisaties van de sociale partners en van de eventuele opmerkingen van die organisaties over de regeringsrapporten.

De wijziging heeft ten doel de belangstelling van de Raad van Europa voor de opmerkingen van de sociale partners te vergroten en de deelneming van dezen op nationaal en op Europees vlak te laten toenemen. De paragrafen 2 en 3 zijn nieuw.

Paragraaf 2 voorziet in een bijzonder informeren van bepaalde internationale niet-gouvernementele organisaties. De reden voor die maatregel ligt vooral in de aanzienlijke rol welke die organisaties voor de ontwikkeling van het Handvest zullen kunnen spelen. In tegenstelling tot de sociale partners zullen die organisaties geen opmerkingen kunnen maken over de regeringsrapporten.

Paragraaf 3 berust op een streven om een bevordering, een latere doorzichtigheid aan het toezichtstelsysteem en een betere kennis van het Handvest in de hand te werken.

Artikel 2

Het artikel wijzigt artikel 24, dat betrekking heeft op de bestudering van de regeringsrapporten door het Comité van onafhankelijke deskundigen, wiens functies en bevoegdheden het uiteenzet.

Het was hoognodig de functies en de bevoegdheden van de verschillende toezichtsorganen, en het bijzonder die van het Comité van onafhankelijke deskundigen en van het Regeringscomité, te verhelderen om de juridische beoordeling van de conformiteit van de nationale toestanden met het Handvest beter te scheiden van de politieke, economische en sociale commentaar. In het verleden gaf het ontbreken aan verheldering aanleiding tot kritiek en tastte het de efficiëntie van de politieke sanctie aan.

In die context vormt paragraaf 2 van dit artikel met de paragrafen 3 en 4 van het nieuwe artikel 27 een van de fundamentele bepalingen van het Protocol.

Hij beschrijft de taak van het Comité van onafhankelijke deskundigen. Hij zegt duidelijk dat die taak

approuvés par le Parlement lors de l'approbation de la Charte ainsi que par les Conseils des Communautés. La modification de ces mécanismes institutionnels devrait renforcer la garantie de l'application des droits économiques et sociaux fondamentaux reconnus par la Charte sociale européenne.

Article 1er

Cet article modifie l'article 23 de la Charte. Outre des changements purement rédactionnels, il modifie la pratique de la communication des copies des rapports gouvernementaux aux organisations des partenaires sociaux et des observations éventuelles de ces dernières sur ces rapports.

L'amendement a pour but de renforcer l'intérêt du Conseil de l'Europe pour les observations des partenaires sociaux et de favoriser la participation de ces derniers au niveau national et au niveau européen. Les paragraphes 2 et 3 sont nouveaux.

Le paragraphe 2 prévoit en outre une information particulière de certaines organisations internationales non gouvernementales. Cette disposition est motivée surtout par le rôle important que pourront jouer ces organisations pour le développement de la Charte. À la différence des partenaires sociaux, ces organisations n'auront pas la possibilité de faire des observations sur les rapports gouvernementaux.

Le paragraphe 3 s'explique par un souci de favoriser une promotion, une meilleure transparence du système de contrôle et une meilleure connaissance de la Charte.

Article 2

Cet article amende l'article 24 relatif à l'examen des rapports gouvernementaux par le Comité d'experts indépendants, dont il précise les compétences et les fonctions.

Il était indispensable de clarifier les fonctions et les compétences des différents organes de contrôle, en particulier du Comité d'experts indépendants et du Comité gouvernemental, afin de mieux séparer l'appréciation juridique de la conformité des situations nationales à la Charte et les commentaires politiques, économiques et sociaux. Dans le passé, l'absence de clarification à cet égard a donné lieu à des critiques et avait entaché l'efficacité de la sanction politique.

Dans ce contexte, le paragraphe 2 de cet article est l'une des dispositions essentielles du Protocole avec les paragraphes 3 et 4 du nouvel article 27.

Il décrit la tâche du Comité d'experts indépendants. Il dit clairement qu'elle consiste à apporter une

erin bestaat tegelijk de nationale wetgeving en praktijk en de bepalingen van het Handvest vanuit juridisch standpunt te beoordelen. Dat bevestigt *a contrario* dat het Regeringscomité, waarin vertegenwoordigers van de Overeenkomstsluitende Partijen zitting hebben, zich ervan zal moeten onthouden de juridische beoordeling van de onafhankelijke deskundigen te betwisten.

Paragraaf 3 is erop gericht wat te doen aan de traagheid van de toezichtprocedure door deze te versoepelen, opdat misverstanden tussen het Comité van deskundigen en de regeringen worden voorkomen.

Een bijeenkomst met de vertegenwoordigers van een Overeenkomstsluitende Partij zal uitzonderlijk zijn. Als het Comité van onafhankelijke deskundigen een initiatief daartoe neemt, is de regering niet verplicht daarop in te gaan.

De laatste zin bepaalt dat de organisaties van de sociale partners die bij het toezichtstelsel betrokken zijn, van die bijeenkomst op de hoogte worden gehouden, volgens dezelfde logica van verhoging van hun deelneming aan dat toezicht.

Paragraaf 4 strekt ertoe de bevordering van het Handvest en een betere deelneming van de verschillende betrokken instanties in de hand te werken, door te voorzien in een zo ruim mogelijke openbaarmaking van de werkzaamheden.

Artikel 3

Dit artikel betreft hoofdzakelijk de samenstelling van het Comité van onafhankelijke deskundigen.

Het toenemen van de bekrachtigingen van het Handvest en van het aanvullend Protocol daarbij van 1988 heeft tot gevolg dat dit aantal leden van het Comité moet worden verhoogd. Om in de toekomst in nieuwe noden te kunnen voorzien zonder telkens de tekst van het Handvest te moeten wijzigen, is voorzien dat het precieze aantal leden door het Comité van ministers zal worden bepaald. Ter versteviging van hun onafhankelijkheid en hun gezag zullen de deskundigen niet langer door het Comité van ministers worden aangewezen maar door de Parlementaire Vergadering worden gekozen uit een door de Overeenkomstsluitende Partijen opgemaakte lijst.

De paragrafen 2 en 3 bevatten minder belangrijke of redactionele aanpassingen.

Paragraaf 4 is toegevoegd. Hij is gegrond op bepalingen die onlangs bij Protocol nr. 8 in het Europees Verdrag voor de rechten van de mens werden ingevoegd. De voorschriften inzake onafhankelijkheid en beschikbaarheid die erin voorkomen, gelden zowel voor ieder lid van het Comité als voor de Regering die de kandidaturen met het oog op een verkiezing indienen.

appréciation de caractère juridique à la fois sur les normes et pratiques nationales et les dispositions de la Charte. Cette précision confirme a contrario que le comité gouvernemental, où siègent des représentants des Parties contractantes, devra s'abstenir de discuter, comme auparavant, l'appréciation juridique des experts indépendants.

Le paragraphe 3 entend remédier à la lenteur de la procédure de contrôle, en la rendant plus souple afin d'éviter des malentendus entre le Comité d'experts et les gouvernements.

Une éventuelle rencontre avec les représentants d'une Partie contractante aura un caractère exceptionnel. Si une telle initiative est prise par le Comité d'experts indépendants, il n'y a pas d'obligation pour le gouvernement d'y donner suite.

La dernière phrase prévoit de tenir informées de cette rencontre les organisations des partenaires sociaux associées au système de contrôle, dans la même logique de renforcement de leur participation à ce contrôle.

Le paragraphe 4 tend à favoriser la promotion de la Charte et une meilleure participation des diverses instances concernées, en prévoyant la plus large publicité possible de ses travaux.

Article 3

Cet article porte principalement sur la composition du Comité d'experts indépendants.

L'accroissement des ratifications de la Charte et de son Protocole additionnel de 1988 impose d'augmenter le nombre de membres du Comité. Pour pouvoir dans l'avenir répondre à de nouveaux besoins sans devoir chaque fois amender le texte de la Charte, il est prévu que c'est le Comité des ministres qui fixera le nombre exact des membres. Afin de renforcer leur indépendance et leur autorité, les Experts ne seront plus désignés par le Comité des ministres mais élus par l'Assemblée parlementaire, à partir d'une liste dressée par les Parties contractantes.

Les paragraphes 2 et 3 contiennent des adaptations mineures ou rédactionnelles.

Le paragraphe 4 est ajouté. Il s'inspire de dispositions récemment introduites dans la Convention européenne des droits de l'homme par le Protocole n° 8. Les directives d'indépendance et de disponibilité qu'il contient s'adressent autant à chaque membre du Comité qu'aux gouvernements qui présentent les candidatures en vue d'une élection.

Artikel 4

Dit artikel, waarbij artikel 27 wordt geamendeerd, heeft betrekking op de samenstelling en de functies van het Regeringscomité dat als dusdanig is geofficialiseerd.

Sommige bepalingen van de verschillende paragrafen zijn het gevolg van de voorafgaande nieuwe beslissingen en bepalingen.

Onder paragraaf 2 worden de hoedanigheden van de internationale niet-gouvernementele organisaties op meer algemene wijze aangegeven. De selectie van deze I.N.G.O.'s zal op grond van een dubbel criterium gebeuren. Bij de werkzaamheden ter voorbereiding van het Protocol werd de wens te kennen gegeven dat het Regeringscomité deze raadplegingsbevoegdheid vaker zou aanwenden.

Paragraaf 3 is een andere essentiële bepaling welke door het Protocol wordt ingevoerd. Hierin wordt de opdracht van dat Comité gepreciseerd: de beslissingen van het Comité van ministers voorbereiden. Dit is een belangrijke verduidelijking waardoor meer politieke armslag aan het toezicht op het Handvest wordt gegeven.

Voordien lag deze mogelijkheid enkel impliciet vervat in artikel 29 betreffende het Comité van ministers.

In die context moet de rol van het Regeringscomité erin bestaan de nationale situaties te onderzoeken en daarin enkel op basis van sociale, economische en andere beleidsoverwegingen bepaalde gezichtspunten naar voor te schuiven. Men is ervan uitgegaan dat het Comité van ministers zich beter van zijn taak zou kunnen kwijten bij het houden van toezicht op het Handvest als het Regeringscomité de voor een of andere Staat bestemde aanbevelingen beter dan voorheen zou voorbereiden. Daaruit is deze specifieke taak ontstaan om voor het Comité van ministers de meest problematische situaties te selecteren, dit wil zeggen de situaties die naar zijn mening het onderwerp moeten vormen van aanbevelingen, zulks in het licht van de rapporten van het Comité van onafhankelijke deskundigen en van de Overeenkomstsluitende Partijen. Het Regeringscomité wordt aldus in zijn taak bevestigd en bovendien moet het een gids zijn die het Comité van ministers zal helpen bij het nemen van beslissingen. Uit hoofde van zijn functie als ontmoetingsplatform voor regeringsdeskundigen die de redenen van de voornaamste moeilijkheden moeten achterhalen welke de Staten bij de tenuitvoerlegging van het Handvest hebben gekend, zou het Regeringscomité meer de aanzet moeten kunnen geven tot maatregelen die de sociale vooruitgang in Europa in de hand werken.

In de laatste zin van de paragraaf wordt de vroegere paragraaf 3 gewijzigd rekening houdend met de verduidelijkte aflijning van de taken der toezichtorganen. Het rapport van het Comité van onafhanke-

Article 4

Cet article, qui amende l'article 27, porte sur la composition et les fonctions du Comité gouvernemental, qui est officialisé en tant que tel.

Plusieurs dispositions des divers paragraphes découlent des nouvelles décisions et dispositions qui précèdent.

Au paragraphe 2, les qualifications des organisations internationales non gouvernementales appelées éventuellement en consultation, sont présentées de manière plus générale. La sélection de ces O.I.N.G. s'opérera sur base d'un double critère. Le vœu a été exprimé au cours des travaux préparatoires du Protocole que le Comité gouvernemental fasse un usage plus fréquent de cette faculté de consultation.

Le paragraphe 3 est une autre disposition essentielle qu'introduit le Protocole. Il décrit la mission de ce Comité: préparer les décisions du Comité des ministres. C'est une clarification importante de nature à renforcer la perspective politique du contrôle de la Charte.

Auparavant, cette perspective ne découlait qu'implicitement de l'article 29 concernant le Comité des ministres.

Dans cette perspective, le rôle du Comité gouvernemental doit consister à examiner les situations nationales et à n'y apporter un éclairage particulier qu'en fonction de considérations de politique sociale et économique. Il a été estimé que le Comité des ministres remplirait plus facilement son rôle dans le système de contrôle de la Charte, en adressant l'une ou plusieurs recommandations à l'adresse de tel ou tel État, si le Comité gouvernemental lui préparait mieux qu'auparavant ces recommandations. De là découle cette tâche spécifique de sélectionner, à l'intention du Comité des ministres, les situations les plus problématiques, c'est-à-dire qui devraient faire l'objet, à son avis, de recommandations, à l'appui des rapports du Comité d'experts indépendants et des Parties contractantes. Le Comité gouvernemental est ainsi confirmé, mais il doit être un guide qui aidera le Comité des ministres à prendre des décisions. De par son rôle de forum d'experts gouvernementaux qui examinent les raisons des principales difficultés rencontrées par les États dans la mise en œuvre de la Charte, le Comité gouvernemental devrait jouer un rôle plus important d'impulsion pour des mesures assurant le progrès social en Europe.

La dernière phrase du paragraphe modifie l'ancien paragraphe 3 compte tenu de la clarification apportée aux rôles des organes de contrôle. Le rapport du Comité d'experts indépendants ne peut plus être une

lijke deskundigen mag niet langer zomaar een «bijlage» zijn van het rapport van het Regeringscomité. Ten einde het Handvest meer invloed te geven en de betrokken kringen een beter inzicht ervan bij te brengen, zal het rapport van het Regeringscomité openbaar worden gemaakt.

Bij paragraaf 4 worden de bevoegdheden van het Regeringscomité verruimd door het ermee te belasten voorstellen te formuleren gericht op uit te voeren onderzoeken over sociale aangelegenheden of op aan het Handvest aan te brengen amendementen met het oog op een eventuele herziening.

Artikel 5

Dit artikel heeft betrekking op het Comité van Ministers. De voorgestelde wijzigingen hebben tot doel ervoor te zorgen dat het Comité van Ministers bij machte zou zijn individuele aanbevelingen aan te nemen, hetgeen tot nog toe nog nooit is gebeurd waardoor het gezag van het Europees Sociaal Handvest werd aangetast. De opdracht van het Comité van Ministers diende op dat stuk derhalve te worden verruimd en de beslissingsmethode diende te worden herzien waarbij de lidstaten die niet tot de overeenkomstsluitende partijen bij het Handvest behoren voortaan buiten deelname aan de besluitvorming vallen, daar waar zij in het vorige systeem van de te verzamelen meerderheid de neiging hadden om zich te onthouden.

Artikel 6

Dit artikel heeft betrekking op de parlementaire vergadering. Deze was eveneens een schakel in het toezichtstelsel van het Handvest. Het Comité van Ministers diende haar voorafgaandelijk te raadplegen.

Tijdens de werkzaamheden ter voorbereiding van het Protocol heeft de vergadering zelf (zie haar resolutie 967 (1991) en haar aanbeveling 1168 (1991)) de wens geuit om niet langer een toezichtorgaan als dusdanig te zijn ten einde een politieke instantie te worden die een stimulerende rol speelt en debatten op gang brengt rond bepaalde thema's van sociale beleidsvoering.

Deze wijziging heeft tot gevolg dat de toezichtprocedure van het Europees Sociaal Handvest veel duidelijker is geworden.

De volgorde van de vroegere artikelen 28 en 29 werd omgekeerd om duidelijker te tonen dat de vergadering niet meer betrokken is in de toezichtprocedure als dusdanig maar wel betrokken blijft bij de tenuitvoerlegging van het Handvest.

De artikelen 7 tot 9 bevatten de slotbepalingen van het Protocol. Ze stemmen overeen met het model dat door het Comité van Ministers van de Raad van Europa is aangenomen.

«annexe» au rapport du Comité gouvernemental. Dans le souci de la promotion de la Charte et de sa meilleure connaissance dans les milieux intéressés, le rapport du Comité gouvernemental sera rendu public.

Le paragraphe 4 élargit les fonctions du Comité gouvernemental, en le chargeant de proposer des études sur des questions sociales ou des amendements à la Charte en vue d'une révision éventuelle.

Article 5

Cet article concerne le Comité des Ministres. Les modifications proposées sont motivées par le souci de faire en sorte que le Comité des Ministres soit en mesure d'adopter des recommandations individuelles, ce qu'il n'a encore jamais fait et qui a donc porté atteinte à l'autorité de la Charte sociale européenne. Il importait donc de renforcer son obligation à cet égard et de revoir les modalités de décision, écartant désormais de la participation à celle-ci les États non parties à la Charte qui, étant inclus dans l'ancienne majorité à réunir, avaient tendance à s'abstenir.

Article 6

Cet article concerne l'Assemblée parlementaire. Elle intervenait également dans le système de contrôle de la Charte. Le Comité des Ministres devait la consulter préalablement.

Au cours des travaux de préparation du protocole, l'Assemblée elle-même [*cf.* sa résolution 967 (1991) et sa recommandation 1168 (1991)] a souhaité de ne plus être un organe de contrôle proprement dit pour devenir une instance politique d'incitation et de débats sur des sujets choisis de politique sociale.

Cette modification a pour effet de simplifier considérablement le système de contrôle de la Charte sociale européenne.

L'ordre des anciens articles 28 et 29 a été inversé pour montrer plus clairement que l'Assemblée n'est plus impliquée dans la procédure de contrôle au sens strict tout en restant concernée par la mise en œuvre de la Charte.

Les articles 7 à 9 contiennent les clauses finales du Protocole. Elles correspondent au modèle adopté par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe.

Het Protocol kan pas in werking treden wanneer alle Overeenkomstsluitende Partijen bij het Handvest hun instemming door dit Protocol te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht.

De Regering wenst dat de bekrachtigingsprocedure snel zou worden afgewerkt daar zij van oordeel is dat het Protocol tot wijziging van het Handvest echt de mogelijkheid biedt om de geloofwaardigheid en de doorzichtigheid van het toezicht op de toepassing van het Europees Sociaal Handvest te verbeteren waarvan de doelstelling — wij herinneren eraan — erin bestaat de economische en sociale rechten van de mens te waarborgen en te vrijwaren, hetgeen in de huidige context zeker essentieel blijft.

In afwachting van de bekrachtiging heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa de toezichtorganen de toestemming gegeven de nieuwe bepalingen van het Protocol toe te passen vanaf de tweede controlecyclus welke in 1992 op gang is gebracht, zulks echter voor zover de huidige tekst van het Handvest dit toelaat, rekening houdend met de dringende verbetering van het toezichtstelsel. Er moet echter ook snel werk worden gemaakt van de bekrachtiging van het Protocol ten einde de nieuwe werkmethode op juridisch vlak te bevestigen en de Staten niet in een moeilijke situatie te brengen waar het gaat om hun verbintenissen.

De goedkeuring van de Gemeenschapsraden is noodzakelijk aangezien zij de bepalingen van het Europees Sociaal Handvest hebben aangenomen voor de materies waarbij zij betrokken zijn.

De organisatie van het toezicht is een belangrijk element voor de doeltreffendheid van deze akte. De door dit Protocol voorgestelde amendering van het Handvest heeft tot doel het toezicht op en doeltreffendheid van de toepassing van het Europees Sociaal Handvest te vergroten.

*
* *

Zoals de Raad van State benadrukt, is het protocol een gemengd Verdrag dat eveneens de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten raakt.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Erik DERYCKE.

De minister van Tewerkstelling en Arbeid,

Miet SMET.

Le Protocole ne pourra entrer en vigueur que lorsque toutes les Parties contractantes à la Charte auront exprimé leur consentement à être liées par ce Protocole.

Le Gouvernement souhaite que le processus de ratification aboutisse rapidement car il estime le Protocole d'amendement à la Charte est de nature effectivement à améliorer la crédibilité et la transparence du contrôle de l'application de la Charte sociale européenne, dont l'objectif est, rappelons-le, de garantir et de maintenir des droits de l'homme, économiques et sociaux, toujours essentiels dans le contexte actuel.

Dans l'attente des ratifications, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe a autorisé les organes de contrôle de la Charte à appliquer les nouvelles dispositions du Protocole dès le deuxième cycle de contrôle, commencé en 1992, dans la mesure où le texte actuel de la Charte le permet, compte tenu de l'urgence de l'amélioration du système de contrôle. La ratification du Protocole n'en demeure pas moins urgente afin de consolider juridiquement les nouvelles méthodes de travail et de ne pas placer les États en porte-à-faux par rapport à leurs engagements.

L'approbation des Conseils des Communautés est nécessaire puisqu'ils ont approuvé pour les matières qui les concernent les dispositions de la Charte sociale européenne.

L'organisation du contrôle de cet instrument est un élément important de l'effectivité de celui-ci. Les amendements de la Charte proposés par ce Protocole ont pour but et effet de renforcer de façon significative le contrôle et l'effectivité de l'application de la Charte sociale européenne.

*
* *

Comme le souligne le Conseil d'État, le Protocole constitue un traité mixte qui relèvent également de la compétence des Communautés et des Régions.

Le ministre des Affaires étrangères,

Erik DERYCKE.

La ministre de l'Emploi et du Travail,

Miet SMET.

WETSONTWERP

ALBERT II,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze minister van Buitenlandse Zaken en van Onze minister van Tewerkstelling en Arbeid,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze minister van Buitenlandse Zaken en Onze minister van Tewerkstelling en Arbeid zijn gelast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Senaat in te dienen:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het Protocol tot wijziging van het Europees Sociaal Handvest, gedaan te Turijn op 21 oktober 1991, zal volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, 29 april 1996.

ALBERT

Van Koningswege:

De minister van Buitenlandse Zaken,

Erik DERYCKE.

De minister van Tewerkstelling en Arbeid,

Miet SMET.

PROJET DE LOI

ALBERT II,

Roi des Belges,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre ministre des Affaires étrangères et de Notre ministre de l'Emploi et du Travail,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre ministre des Affaires étrangères et Notre ministre de l'Emploi et du Travail sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives et de déposer au Sénat, le projet de loi dont la teneur suit:

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Protocole portant amendement à la Charte sociale européenne, fait à Turin le 21 octobre 1991, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 29 avril 1996.

ALBERT

Par Le Roi:

Le ministre des Affaires étrangères,

Erik DERYCKE.

La ministre de l'Emploi et du Travail,

Miet SMET.

*Vertaling***PROTOCOL TOT WIJZIGING
VAN HET EUROPEES SOCIAAL
HANDVEST**

De Lidstaten van de Raad van Europa die dit Protocol bij het Europees Sociaal Handvest, dat op 18 oktober 1961 te Turijn voor ondertekening werd opengesteld (hiernatenoemen «het Handvest») hebben ondertekend,

Vastbesloten maatregelen te nemen ter verbetering van de doeltreffendheid van het Handvest, en met name de werking van de regeling van het toezicht;

Overwegende daarom dat het wenselijk is, enkele bepalingen van het Handvest te wijzigen,

Zijn als volgt overeengekomen:

Artikel 1

Artikel 23 van het Handvest wordt vervangen door:

«Artikel 23

Verstrekking van exemplaren van rapporten en opmerkingen

1. Iedere Overeenkomstsluitende Partij zendt, wanneer zij de Secretaris-Generaal een rapport als bedoeld in de artikelen 21 en 22 toezendt, een exemplaar van dat rapport aan haar nationale organisaties die aangesloten zijn bij de internationale organisaties van werkgevers en werknemers die, overeenkomstig artikel 27, tweede lid, uitgenodigd zijn zich te doen vertegenwoordigen op bijeenkomsten van het regeringscomité. Deze organisaties zenden de Secretaris-Generaal eventuele opmerkingen over de rapporten van de Overeenkomstsluitende Partijen. De Secretaris-Generaal zendt een exemplaar van deze opmerkingen aan de betrokken Overeenkomstsluitende Partijen, die daarop kunnen reageren.

2. De Secretaris-Generaal zendt een exemplaar van de rapporten van de Overeenkomstsluitende Partijen aan de internationale niet-gouvernementele organisaties die een raadgevende status bij de Raad van Europa bezitten en beschikken over bijzondere bekwaamheid inzake aangelegenheden bestreken door dit Handvest.

3. De in de artikelen 21 en 22 en in dit artikel bedoelde rapporten en opmerkingen worden op verzoek aan het publiek ter beschikking gesteld.»

**PROTOCOLE PORTANT
AMENDEMENT
À LA CHARTE SOCIALE
EUROPÉENNE**

Les États membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole à la Charte sociale européenne, ouverte à signature à Turin le 18 octobre 1961 (ci-après dénommée «la Charte»),

Résolus à prendre des mesures propres à améliorer l'efficacité de la Charte, en particulier le fonctionnement de son mécanisme de contrôle;

Considérant dès lors qu'il convient d'amender certaines dispositions de la Charte,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1er

L'article 23 de la Charte se lit comme suit:

«Article 23

Communication de copies des rapports et observations

1. Lorsqu'elle présentera au Secrétaire Général un rapport en application des articles 21 et 22, chacune des Parties contractantes adressera une copie de ce rapport à celles de ses organisations nationales qui sont affiliées aux organisations internationales d'employeurs et de travailleurs invitées, conformément à l'article 27, paragraphe 2, à se faire représenter aux réunions du Comité gouvernemental. Ces organisations transmettront au Secrétaire Général leurs observations éventuelles sur les rapports des Parties contractantes. Le Secrétaire Général enverra copie de ces observations aux Parties contractantes concernées, qui pourront faire part de leurs remarques.

2. Le Secrétaire Général adressera une copie des rapports des Parties contractantes aux organisations internationales non gouvernementales dotées du statut consultatif auprès du Conseil de l'Europe et particulièrement qualifiées dans les matières régies par la présente Charte.

3. Les rapports et observations visés aux articles 21 et 22 et au présent article seront disponibles sur demande.»

**PROTOCOL
AMENDING THE EUROPEAN
SOCIAL CHARTER**

The member States of the Council of Europe, signatory to this Protocol to the European Social Charter, opened for signature in Turin on 18 October 1961 (hereinafter referred to as «the Charter»),

Being resolved to take some measures to improve the effectiveness of the Charter, and particularly the functioning of its supervisory machinery;

Considering therefore that it is desirable to amend certain provisions of the Charter,

Have agreed as follows:

Article 1

Article 23 of the Charter shall read as follows:

«Article 23

Communication of copies of reports and comments

1. When sending to the Secretary General a report pursuant to Articles 21 and 22, each Contracting Party shall forward a copy of that report to such of its national organisations as are members of the international organisations of employers and trade unions invited, under Article 27, paragraph 2, to be represented at meetings of the Governmental Committee. Those organisations shall send to the Secretary General any comments on the reports of the Contracting Parties. The Secretary General shall send a copy of those comments to the Contracting Parties concerned, who might wish to respond.

2. The Secretary General shall forward a copy of the reports of the Contracting Parties to the international non-governmental organisations which have consultative status with the Council of Europe and have particular competence in the matters governed by the present Charter.

3. The reports and comments referred to in Articles 21 and 22 and in the present article shall be made available to the public on request.»

Artikel 2

Artikel 24 van het Handvest wordt vervangen door:

«Artikel 24

Bestudering van de rapporten

1. De krachtens de artikelen 21 en 22 aan de Secretaris-Generaal gezonden rapporten worden bestudeerd door een ingevolge artikel 25 in het leven geroepen Comité van onafhankelijke deskundigen. Het Comité dient eveneens de beschikking te hebben over alle overeenkomstig artikel 23, eerste lid, aan de Secretaris-Generaal toegezonden opmerkingen. Na voltooiing van de bestudering stelt het Comité van onafhankelijke deskundigen een rapport op waarin het zijn conclusies neerlegt.

2. Ten aanzien van de in artikel 21 bedoelde rapporten beoordeelt het Comité van onafhankelijke deskundigen vanuit juridisch standpunt de naleving in de nationale wetgeving en praktijk van de verplichtingen die voor de betrokken Overeenkomstsluitende Partijen uit het Handvest voortvloeien.

3. Het Comité van onafhankelijke deskundigen kan verzoeken om meer informatie en opheldering rechtstreeks tot de Overeenkomstsluitende Partijen te richten. In dit verband kan het Comité van onafhankelijke deskundigen ook, indien nodig, een bijeenkomst beleggen met de vertegenwoordigers van een Overeenkomstsluitende Partij, op eigen initiatief of op verzoek van de betrokken Overeenkomstsluitende Partij. De in artikel 23, eerste lid, bedoelde organisaties worden op de hoogte gehouden.

4. De conclusies van het Comité van onafhankelijke deskundigen worden door de Secretaris-Generaal openbaar gemaakt en medegedeeld aan het Regeringscomité, de Parlementaire Vergaderingen en de in artikel 23, eerste lid, en artikel 27, tweede lid, genoemde organisaties.»

Artikel 3

Artikel 25 van het Handvest wordt vervangen door:

«Artikel 25

Comité van onafhankelijke deskundigen

1. Het Comité van onafhankelijke deskundigen bestaat uit ten minste negen leden, die door de Parlementaire Vergade-

Article 2

L'article 24 de la Charte se lit comme suit:

«Article 24

Examen des rapports

1. Les rapports présentés au Secrétaire Général en application des articles 21 et 22 seront examinés par un Comité d'experts indépendants constitué conformément à l'article 25. Le comité sera également en possession de toutes observations transmises au Secrétaire Général conformément au paragraphe 1er de l'article 23. À l'issue de son examen, le Comité d'experts indépendants rédigera un rapport contenant ses conclusions.

2. En ce qui concerne les rapports visés à l'article 21, le Comité d'experts indépendants appréciera, d'un point de vue juridique, la conformité des législations, réglementations et pratiques nationales avec le contenu des obligations découlant de la Charte pour les Parties contractantes concernées.

3. Le Comité d'experts indépendants pourra s'adresser directement à une Partie contractante pour lui demander des informations et précisions complémentaires. À cette occasion, il pourra, en outre, avoir, si nécessaire, une réunion avec les représentants d'une Partie contractante, soit à son initiative, soit à la demande de la Partie contractante. Les organisations mentionnées au paragraphe 1er de l'article 23 seront tenues informées.

4. Les conclusions du Comité d'experts indépendants seront rendues publiques et transmises par le Secrétaire Général au Comité gouvernemental, à l'Assemblée parlementaire ainsi qu'aux organisations mentionnées aux paragraphes 1er de l'article 23 et 2 de l'article 27.»

Article 3

L'article 25 de la Charte se lit comme suit:

«Article 25

Comité d'experts indépendants

1. Le Comité d'experts indépendants sera composé d'au moins neuf membres élus par l'Assemblée parlementaire à la

Article 2

Article 24 of the Charter shall read as follows:

«Article 24

Examination of the reports

1. The reports sent to the Secretary General in accordance with Articles 21 and 22 shall be examined by a Committee of Independent Experts constituted pursuant to Article 25. The committee shall also have before it any comments forwarded to the Secretary General in accordance with paragraph 1 of Article 23. On completion of its examination, the Committee of Independent Experts shall draw up a report containing its conclusions.

2. With regard to the reports referred to in Article 21, the Committee of Independent Experts shall assess from a legal standpoint the compliance of national law and practice with the obligations arising from the Charter for the Contracting Parties concerned.

3. The Committee of Independent Experts may address requests for additional information and clarification directly to Contracting Parties. In this connection the Committee of Independent Experts may also hold, if necessary, a meeting with the representatives of a Contracting Party, either on its own initiative or at the request of the Contracting Party concerned. The organisations referred to in paragraph 1 of Article 23 shall be kept informed.

4. The conclusions of the Committee of Independent Experts shall be made public and communicated by the Secretary General to the Governmental Committee, to the Parliamentary Assembly and to the organisations which are mentioned in paragraph 1 of Article 23 and paragraph 2 of Article 27.»

Article 3

Article 25 of the Charter shall read as follows:

«Article 25

Committee of Independent Experts

1. The Committee of Independent Experts shall consist of at least nine members elected by the Parliamentary

ring met een meerderheid van de uitgebrachte stemmen worden gekozen uit een lijst van door de Overeenkomstsluitende Partijen voorgedragen deskundigen van onbesproken reputatie en erkende bekwaamheid op het gebied van nationale en internationale sociale aangelegenheden. Het precieze aantal leden wordt bepaald door het Comité van Ministers.

2. De leden van het Comité worden gekozen voor een tijdvak van zes jaar. Zij kunnen eenmaal worden herkozen.

3. Een lid van het Comité van onafhankelijke deskundigen dat gekozen is in de plaats van een lid wiens mandaat nog niet is afgelopen, heeft zitting voor de resterende tijd van het mandaat van zijn voorganger.

4. De leden van het Comité hebben zitting op persoonlijke titel. Gedurende hun mandaat mogen zij geen functies vervullen die onverenigbaar zijn met de vereisten van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en beschikbaarheid die inherent zijn aan hun mandaat.»

Artikel 4

Artikel 27 van het Handvest wordt vervangen door:

«Artikel 27

Regeringscomité

1. De rapporten van de Overeenkomstsluitende Partijen, die opmerkingen en informatie toegezonden overeenkomstig artikel 23, eerste lid, en artikel 24, derde lid, en de rapporten van het Comité van onafhankelijke deskundigen worden voorgelegd aan een Regeringscomité.

2. Het Comité bestaat uit een vertegenwoordiger van ieder der Overeenkomstsluitende Partijen. Het verzoekt ten hoogste twee internationale organisaties van werkgevers en twee internationale organisaties van werknemers, waarnemers te zenden, die zijn bijeenkomsten met raadgevende stem zullen bijwonen. Voorts kan het vertegenwoordigers raadplegen van internationale niet-gouvernementele organisaties die een raadgevende status bij de Raad van Europa bezitten en beschikken over bijzondere bekwaamheid inzake aangelegenheden bestreken door dit Handvest.

3. Het Regeringscomité bereidt de beslissingen van het Comité van Ministers voor. Met name selecteert het, in het licht van de rapporten van het Comité van onafhankelijke deskundigen en van de Overeenkomstsluitende Partijen, de situaties die naar zijn mening het onderwerp moeten vormen van aanbevelingen aan iedere

majorité des voix exprimées sur une liste d'experts de la plus haute intégrité et d'une compétence reconnue dans les matières sociales nationales et internationales, qui seront proposés par les Parties contractantes. Le nombre exact de membres sera fixé par le Comité des Ministres.

2. Les membres du comité seront élus pour une période de six ans; ils seront rééligibles une fois.

3. Un membre du Comité d'experts indépendants élu en remplacement d'un membre dont le mandat n'est pas expiré achèvera le terme du mandat de son prédécesseur.

4. Les membres du comité siégeront à titre individuel. Durant tout l'exercice de leur mandat, ils ne pourront assumer des fonctions incompatibles avec les exigences d'indépendance, d'impartialité et de disponibilité inhérentes à ce mandat.»

Article 4

L'article 27 de la Charte se lit comme suit:

«Article 27

Comité gouvernemental

1. Les rapports des Parties contractantes, les observations et informations transmises conformément aux paragraphes 1er de l'article 23 et 3 de l'article 24, ainsi que les rapports du Comité d'experts indépendants seront communiqués à un Comité gouvernemental.

2. Ce comité sera composé d'un représentant de chacune des Parties contractantes. Il invitera deux organisations internationales d'employeurs et deux organisations internationales de travailleurs, au plus, à envoyer des observateurs, à titre consultatif, à ses réunions. Il pourra, en outre, appeler en consultation des représentants d'organisations internationales non gouvernementales dotées du statut consultatif auprès du Conseil de l'Europe et particulièrement qualifiées dans les matières régies par la présente Charte.

3. Le Comité gouvernemental préparera les décisions du Comité des Ministres. En particulier, à la lumière des rapports du Comité d'experts indépendants et des Parties contractantes, il sélectionnera, de manière motivée, sur la base de considérations de politique sociale et économique, les situations qui devraient, à son avis, faire

Assembly by a majority of votes cast from a list of experts of the highest integrity and of recognised competence in national and international social questions, nominated by the Contracting Parties. The exact number of members shall be determined by the Committee of Ministers.

2. The members of the committee shall be elected for a period of six years. They may stand for re-election once.

3. A member of the Committee of Independent Experts elected to replace a member whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

4. The members of the committee shall sit in their individual capacity. Throughout their term of office, they may not perform any function incompatible with the requirements of independence, impartiality and availability inherent in their office.»

Article 4

Article 27 of the Charter shall read as follows:

«Article 27

Governmental Committee

1. The reports of the Contracting Parties, the comments and information communicated in accordance with paragraphs 1 of Article 23 and 3 of Article 24, and the reports of the Committee of Independent Experts shall be submitted to a Governmental Committee.

2. The committee shall be composed of one representative of each of the Contracting Parties. It shall invite no more than two international organisations of employers and no more than two international trade union organisations to send observers in a consultative capacity to its meetings. Moreover, it may consult representatives of international non-governmental organisations which have consultative status with the Council of Europe and have particular competence in the matters governed by the present Charter.

3. The Governmental Committee shall prepare the decisions of the Committee of Ministers. In particular, in the light of the reports of the Committee of Independent Experts and of the Contracting Parties, it shall select, giving reasons for its choice, on the basis of social, economic and other policy considerations the situations which

betrokken Overeenkomstsluitende Partij, in overeenstemming met artikel 28 van het Handvest; daarbij geeft het de redenen voor zijn keuze, op basis van sociale, economische en andere beleidsoverwegingen. Het legt aan het Comité van Ministers een rapport voor, dat openbaar wordt gemaakt.

4. Op basis van zijn bevindingen over de toepassing van het Sociaal Handvest in het algemeen kan het Regeringscomité aan het Comité van Ministers voorstellen voorleggen gericht op te verrichten onderzoeken over sociale onderwerpen en over artikelen van het Handvest die mogelijk geactualiseerd zouden kunnen worden.»

Artikel 5

Artikel 28 van het Handvest wordt vervangen door:

«Artikel 28

Comité van Ministers

1. Het Comité van Ministers neemt, met een meerderheid van twee derde van degenen die hun stem uitbrengen, waarbij het stemrecht is beperkt tot de Overeenkomstsluitende Partijen, op basis van het rapport van het Regeringscomité, een resolutie betreffende de gehele toezichtsperiode aan, waarin afzonderlijke aanbevelingen aan de betrokken Overeenkomstsluitende Partijen zijn opgenomen.

2. Met inachtneming van de door het Regeringscomité ingevolge artikel 27, vierde lid, ingediende voorstellen neemt het Comité van Ministers de beslissingen die het passend acht.»

Artikel 6

Artikel 29 wordt vervangen door:

«Artikel 29

Parlementaire Vergadering

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa zendt de Parlementaire Vergadering, met het oog op het houden van periodieke plenaire debatten, de rapporten toe van het Comité van onafhankelijke deskundigen en van het Regeringscomité, alsmede de resoluties van het Comité van Ministers.»

l'objet de recommandations à l'adresse de chaque Partie contractante concernée, conformément à l'article 28 de la Charte. Il présentera au Comité des Ministres un rapport qui sera rendu public.

4. Sur la base de ses constatations relatives à la mise en œuvre de la Charte en général, le Comité gouvernemental pourra soumettre des propositions au Comité des Ministres visant à ce que soient entreprises des études sur des questions sociales et sur des articles de la Charte qui pourraient éventuellement être mis à jour.»

Article 5

L'article 28 de la Charte se lit comme suit:

«Article 28

Comité des Ministres

1. À la majorité des deux tiers des votants, seules les Parties contractantes ayant le droit de vote, le Comité des Ministres adoptera, sur la base du rapport du Comité gouvernemental, une résolution portant sur l'ensemble du cycle de contrôle et contenant des recommandations individuelles à l'adresse des Parties contractantes concernées.

2. Compte tenu des propositions faites par le Comité gouvernemental conformément au paragraphe 4 de l'article 27, le Comité des Ministres prendra les décisions qui lui semblent appropriées.»

Article 6

L'article 29 de la Charte se lit comme suit:

«Article 29

Assemblée parlementaire

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe transmettra à l'Assemblée parlementaire, en vue de débats périodiques en séance plénière, les rapports du Comité d'experts indépendants et du Comité gouvernemental, ainsi que les résolutions du Comité des Ministres.»

should, in its view, be the subject of recommendations to each Contracting Party concerned, in accordance with Article 28 of the Charter. It shall present to the Committee of Ministers a report which shall be made public.

4. On the basis of its findings on the implementation of the Social Charter in general, the Governmental Committee may submit proposals to the Committee of Ministers aiming at studies to be carried out on social issues and on articles of the Charter which possibly might be updated.»

Article 5

Article 28 of the Charter shall read as follows:

'Article 28

Committee of Ministers

1. The Committee of Ministers shall adopt, by a majority of two-thirds of those voting, with entitlement to voting limited to the Contracting Parties, on the basis of the report of the Governmental Committee, a resolution covering the entire supervision cycle and containing individual recommendations to the Contracting Parties concerned.

2. Having regard to the proposals made by the Governmental Committee pursuant to paragraph 4 of Article 27, the Committee of Ministers shall take such decisions as it deems appropriate.'

Article 6

Article 29 of the Charter shall read as follows:

'Article 29

Parliamentary Assembly

The Secretary General of the Council of Europe shall transmit to the Parliamentary Assembly, with a view to the holding of periodical plenary debates, the reports of the Committee of Independent Experts and of the Governmental Committee, as well as the resolutions of the Committee of Ministers.'

Artikel 7

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening door de Lidstaten van de Raad van Europa die het Handvest hebben ondertekend, die hun instemming gebonden te worden tot uitdrukking kunnen brengen door:

a. ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring; of

b. ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 8

Dit Protocol treedt in werking op de dertigste dag na de datum waarop alle overeenkomstsluitende Partijen bij het Handvest in overeenstemming met de bepalingen van artikel 7 hun instemming door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht.

Artikel 9

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa stelt de Lidstaten van de Raad in kennis van:

a. alle ondertekeningen;

b. de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring;

c. de datum van inwerkingtreding van dit Protocol overeenkomstig artikel 8;

d. alle andere handelingen, kennisgevingen of mededelingen betreffende dit Protocol.

TEN BLIJKE WAARVAN de daartoe behoorlijk gemachtigde ondergetekenden dit Protocol hebben ondertekend.

GEDAAN te Turijn, de éenentwintigste oktober 1991, in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk gezaghebbend, in één exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa zendt een voorsluitend gewaarmerkt afschrift aan iedere Lidstaat van de Raad van Europa.

Article 7

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des États membres du Conseil de l'Europe signataires de la Charte, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:

a. signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou

b. signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 8

Le présent Protocole entrera en vigueur le trentième jour suivant la date à laquelle toutes les Parties contractantes à la Charte auront exprimé leur consentement à être liées par le Protocole conformément aux dispositions de l'article 7.

Article 9

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux États membres du Conseil:

a. toute signature;

b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;

c. la date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à l'article 8;

d. tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Turin, le 21 octobre 1991, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des États membres du Conseil de l'Europe.

Article 7

1. This Protocol shall be open for signature by member States of the Council of Europe signatories to the Charter, which may express their consent to be bound by:

a. signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

b. signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 8

The Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date on which all Contracting Parties to the Charter have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 7.

Article 9

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of:

a. any signature;

b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;

c. the date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 8;

d. any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Turin, this 21st day of October 1991, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.

VOORONTWERP VAN WET VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE

De tekst van het voorontwerp is identiek met het ingediende wetsontwerp.

*
* *

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 22 september 1993 door de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem het advies te dienen over een voorontwerp van wet «houdende goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Europees Sociaal Handvest, gedaan te Turijn op 21 oktober 1991», heeft op 7 oktober 1993 het volgend advies gegeven:

Onderwerp van het ontwerp is het goedkeuren van het Protocol tot wijziging van het Europese Sociaal Handvest opgemaakt te Turijn op 21 oktober 1991.

Het Europees Sociaal Handvest, opgemaakt te Turijn op 18 oktober 1961, werd goedgekeurd bij de wet van 11 juli 1990 en de decreten van 8 juli 1983 (Franse Gemeenschap), 21 maart 1990 (Vlaamse Gemeenschap) en 5 juni 1990 (Duitstalige Gemeenschap). Het Europees Sociaal Handvest is inderdaad naar zijn inhoud een gemengd verdrag en raakt zowel federale bevoegdheden als gemeenschaps- en gewestbevoegdheden.

Volgens de memorie van toelichting bevat het voorliggend Protocol «alleen bepalingen betreffende de werking van de regeling van het toezicht op het Handvest, met name om de eventuele sanctie van politieke aard kracht bij te zetten» om aldus te leiden «naar een sterkere garandering van de toepassing van de fundamentele economische en sociale rechten die bij het Europees Sociaal Handvest erkend worden».

Bij het voor advies voorgelegd voorontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol van 21 oktober 1991 zijn geen opmerkingen te maken.

Een vraag rijst wel met betrekking tot het toepassing van artikel 16, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals dat artikel is gewijzigd bij de bijzondere wet van 5 mei 1993, in werking getreden op 18 mei 1993.

Als dusdanig raakt het Protocol niet aan een gemeenschaps- of gewestbevoegdheid. Tussen de beoogde wijziging van de regelen die het toezicht op het naleven van het Handvest betreffen en de aan de verbonden Staten, deelentiteiten inbegrepen, opgelegde verplichtingen is er wel een institutionele samenhang. Op grond van die samenhang kan men aanvoeren dat toepassing moet worden gemaakt van eerdergenoemd nieuw artikel 16, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, anders gesteld dat het Protocol van 21 oktober 1991, wat België betreft, geen volkomen uitwerking kan hebben dan nadat instemming is gegeven door elke wetgevende vergadering die bevoegdheidshalve nij een in het Handvest opgenomen aangelegenheid betrokken is.

AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS AU CONSEIL D'ÉTAT

Le texte de l'avant-projet est identique à celui du projet de loi déposé.

*
* *

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par le Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, le 22 septembre 1993, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi «portant approbation du Protocole portant amendement à la Charte Sociale Européenne, fait à Turin le 21 octobre 1991», a donné le 7 octobre 1993 l'avis suivant:

Le projet a pour objet l'approbation du Protocole portant amendement à la Charte sociale européenne, fait à Turin le 21 octobre 1991.

La charte sociale européenne, faite à Turin le 18 octobre 1961, a été approuvée par la loi du 11 juillet 1990 et par les décrets des 8 juillet 1983 (Communauté française), 21 mars 1990 (Communauté flamande) et 5 juin 1990 (Communauté germanophone). La Charte sociale européenne est en effet, de par son contenu, un traité mixte, relevant à la fois des compétences fédérales et des compétences communautaires et régionales.

Selon l'exposé des motifs, le présent Protocole «ne contient que des dispositions relatives au fonctionnement du mécanisme de contrôle de la Charte, dans le but notamment de renforcer la sanction éventuelle de caractère politique», de manière à «renforcer la garantie de l'application des droits économiques et sociaux fondamentaux reconnus par la Charte sociale européenne».

L'avant-projet de loi soumis pour avis, portant approbation du Protocole du 21 octobre 1991 n'appelle pas d'observations.

Une question se pose toutefois quant à l'application de l'article 16, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, dans sa version modifiée par la loi spéciale du 5 mai 1993, entrée en vigueur le 18 mai 1993.

En tant que tel, le Protocole n'affecte pas de compétence communautaire ou régionale. Entre la modification envisagée des règles afférentes au contrôle du respect de la Charte et les obligations imposées aux États signataires, entités fédérées comprises, il existe toutefois une complémentarité institutionnelle. Sur le fondement de cette complémentarité, il est permis de poser que doit s'appliquer l'article 16, § 1er, nouveau, précité, de la loi spéciale du 8 août 1980, en d'autres termes que le Protocole du 21 octobre 1991, e ce qui concerne la Belgique, ne pourra sortir son plein et entier effet qu'après que chaque assemblée législative, concernée au titre de ses compétences par une matière figurant dans la Charte, aura donné son assentiment.

De kamer was samengesteld uit:

De heer H. COREMANS, kamervoorzitter;

Mevrouw S. VANDERHAEGEN en de heer M. VAN DAMME, staatsraden;

De heer E. WYMEERSCH en mevr. Y. MERCHIER, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw A. BECKERS, griffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer M. VAN DAMME.

Het verslag werd uitgebracht door de heer W. VAN VAERENBERGH, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer G. VAN HAEGENDOREN, referendaris.

De Griffier,

A. BECKERS.

De Voorzitter,

H. COREMANS.

La chambre était composée de:

M. H. COREMANS, président de chambre;

Mme S. VANDERHAEGEN et M. M. VAN DAMME, conseillers d'État;

M. E. WYMEERSCH et Mme Y. MERCHIER, assesseurs de la section de législation;

Mme A. BECKERS, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

Le rapport a été présenté par M. VAN VAERENBERGH, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. G. VAN HAEGENDOREN, référendaire.

Le Greffier,

A. BECKERS.

Le Président,

H. COREMANS.